

Ranko Pavleš
Koprivnica
ranko.pavles@kc.t-com.hr

Primljeno/Received: 1.2.2018.
Prihvaćeno/Accepted: 21.3.2018.
Rad ima dvije pozitivne recenzije
Izvorni znanstveni rad
Original scientific paper

UDK 94(497.5Grubišno Polje)

GORDOVA I KONTOVEC – DVA SREDNJOVJEKOVNA VLASTELINSTVA NA PODRUČJU GRUBIŠNOG POLJA

Sažetak: U radu se analiziraju podaci o srednjovjekovnim vlastelinstvima Gordovi i Kontovcu s naglaskom na njihovoj topografiji. Nastoji se rekonstruirati prostor ovih dvaju posjeda s naseljima, crkvama i utverdama na njima. Područje oko Grubišnog Polja izgubilo je većinu svoje srednjovjekovne toponimije te je prikaz nekadašnjeg stanja moguć samo djelomično.

Ključne riječi: vlastelinstvo, Gordova, Kontovec, srednji vijek, topografija.

UVOD

Vlastelinstva Gordova i Kontovec, prvo na rijeci Česmi, a drugo na gornjem toku Ilove, odigrala su značajnu ulogu u srednjovjekovnoj povijesti grubišnopoljskog kraja. Kako će se vidjeti iz članka, imanje Gordova je zahvaćalo područja današnjih naselja Donja Kovačica i Veliki Grđevac s vjerojatnim pružanjem i na teritorij Gornje Kovačice. Kontovec, drugi posjed o kojem je ovdje riječ, obuhvaćao je područja današnjih naselja Grubišno Polje, Poljani, Gornja i Donja Rašenica, Ivanovo Selo, Treglava, a vjerojatno i sela Dapčevački Brđani, Velika i Mala Dapčevica i Turčević Polje. Pisana povijest područja obaju vlastelinstava počinje u prvoj polovini XIII. stoljeća kad se Gordova javlja kao ime upravne jedinice županata, a na mjestu kasnijeg posjeda Kontovca opisana su imanja Zdenci i Gornji Zdenci. Događaje na vlastelinstvima možemo pratiti kroz tristotinjak godina, do kraja prve polovine XVI. stoljeća kad su

sasvim opustošena i ostala bez stanovnika. Odbjegli i odvedeni stanovnici odnijeli su sa sobom i imena naselja i gotovo sve ostale toponime. Zato je vrlo teško rekonstruirati stanje kakvo je bilo u srednjem vijeku, a to je glavni zadatak ovog rada. Nastojao sam utvrditi sve elemente koji su činili tzv. kulturni krajolik tadašnjeg čovjeka, bilo materijalne kao što su naselja, crkve, utvrde, ceste, mostovi i drugo, bilo nematerijalne, tj. međe posjeda i granice upravnih jedinica: županija, županata i kotareva. Iako ima dosta podataka u dokumentima, zbog spomenute opustošenosti rekonstrukcija je uspjela samo djelomično i u nekim dijelovima će trebati daljnja istraživanja.

GORDOVA

U srednjem vijeku imenom Gordova nazivali su se županat, vlastelinstvo, trgovište, kastrum i kaštel, a javlja se i kao plemićki pridjevak. O Gordovi se do nedavno malo pisalo kod nas: kratki prijevod Josip Bösendorfera¹ iz knjige Deszö Csankya bio je jedini veći rad. U novije vrijeme o obitelji Fanch, vlasnicima Gordove kroz veći dio povijesti posjeda, napisao je odličan rad mađarski povjesničar Tamás Pálosfalvi.²

Županat („comitatus“) Gordova

Povijesni podaci o županatu Gordova – Šulen, gradski vesnik „de Gordo“ spominje se 1244. godine³ kao istočni međaš posjeda Vrbovne na području današnjeg sela Obrovnice južno od Bjelovara. Pridjevak „de Gordo“ može ukazivati na mjesto iz kojeg je Šulen bio, ali može biti i ime utvrde, tj. grada kojeg je bio službenik. Ako je ispravna druga tvrdnja, onda ovdje imamo prvi spomen grada/utvrde Gordove, a također i prvu vijest o županatu kojem bi ovaj grad bio središte. Županat se vjerojatno spominje i u ispravi iz 1245. godine⁴ kad se za imanje „Izdench“ kaže da je kraj Garića i Gordove. Pod Garićem se tada svakako mislilo na garički županat, a isto se može pretpostaviti i za Gordovu. Izričiti spomen županata je iz 1248. godine⁵ kada je kralj u sporu oko posjeda Međurečje potvrdio da ovo imanje ne pripada žu-

¹ Josip, BÖSENDORFER, *Crtice iz slavenske povijesti*, Tiskom knjigo i kamenotiskare Julija Pfeiffera, Osijek, 1910., 77.

² Tamás, PÁLOSFALVI, *The Noble elite in the county of Koros 1400 – 1526.*, (disertacija) Budapest, 2012., 85. – 92.

³ Tadija, SMIČIKLAS i dr., *Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*, (dalje CD), sv. IV., 15. VI. 1244., 231. („Schulen weznico castri de Gordo“)

⁴ CD, sv. IV., 8. VIII. 1245., 280. („terram Izdench, ultra fluvium Draua in comitatu Simigiensi iuxta Garig et Gordua“)

⁵ CD, sv. IV., 25. II. 1248., 338. („...terram Wizguz ad comitatum Kordua asseruit pertinere; nos

panatu „Kordua“. Iste godine⁶ se za posjed „Prunegmezey“ kaže da je „in parochia Gordwa“ i da je nekad pripadao županiji Somogy, a 1314. godine⁷ imanje Hotko Sveti Mihalj se smješta u županiju „Gordua“. Iz navedenih podataka vidljivo je da se županat spominje samo kao takav bez ikakvih naznaka njegove unutarnje organizacije kakvu poznamo kod drugih upravnih jedinica ove vrste. Županat je nestao sredinom XIV. stoljeća, a njegovo područje je postalo dio velike Križevačke županije i kotara Gušće – Vaška unutar nje.

Područje županata Gordova – Prostor koji je zauzimao županat može se tek približno odrediti. Na sjeverozapadu mu je nekad pripadao posjed Međurečje na području današnje Međurače koji je prije 1248. godine vjerojatno izuzet iz županata, tako da staru zapadnu među možemo postaviti na današnji Severinski potok, a noviju, nakon izuzeća Međurečja, na potok Račačku. U srednjem toku Severinskog potoka županat se možda protezao i na njegovu desnu obalu jer je gore spomenuti posjed „Prunegmezey“ bio južno od Šandrovca. Na toj zapadnoj strani županat Gordova je međašio s Česmičkim županatom. Prema jugozapadu i jugu međa je bila rijeka Česma preko koje se pružao Garički županat. Na jugoistoku možemo isključiti područje Zdenaca jer se u spomenutoj ispravi iz 1245. godine oni ne ubrajaju u Gordovu. Na istoku je bilo međašenje s Virovitičkom županijom čija je najzapadnija točka možda bilo današnje selo Topolovica i gornji tok potoka Grđevica. Negdje na sjeveru ili sjeveroistoku nalazio se posjed Hotko koji se 1314. godine spominje u županatu Gordova, ali mu je lokacija nepoznata tako da se veći dio istočne i cijela sjeverna međa ne mogu rekonstruirati. Josip Bösendorfer⁸ je smjestio gordovsku (grđevačku) župu ili županat između vodotokova Toplice, Česme i Mušnje i u njoj nabrojio tri utvrde: Grđevac, Mušnju i Česmu, a u županat je uključio i Zdence. Na osnovu materijala s kojim raspoložem ne bih se usudio na ovako široki zahvat.

Sjedište uprave gordovskog županata – Iz vijesti o gore spomenutom vesniku Šulenu iz 1244. godine⁹ može se zaključiti da je postojao kastrum Gordova kao središte županata. Iz 1435. godine¹⁰ je kasna vijest o „mjestu kastruma zvanog Gordova“ pri čemu se može raditi o ruševinama grada iz XIII. stoljeća. I to su jedini podaci s kojima raspoložemo. O mogućim lokacijama ove utvrde više u odjeljku o sjedištu uprave vlastelinstva.

comperta ueritatis serie, cognouimus, quod eadem terra Wizguz ad predictum comitatum non pertinuit...“)

⁶ CD, sv. IV., 22. IV. 1248., 350. (...terram Pruneg-mezey, in parochia de Gordowa, ad comitatum Simigiensem quondam pertinentem...)

⁷ *Anjou-kori oklevéltár*, sv. III., Budapest – Szeged, 1994., 16. IX. 1314., 366.

⁸ Josip, BÖSENDORFER, *Agrarni odnosi u Slavoniji*, Izdavački zavod JAZU, Zagreb, 1950., 7.-8.

⁹ CD, sv. IV., 15. VI. 1244., 231.

¹⁰ Magyar orszagos leveltar (dalje MOL), signatura CCXCXVIII., 1435.g. („locus castris Gordua vocati“)

Posjed Gordova

Povijest posjeda Gordova s obzirom na topografiju – Mošonski župan Benedikt, sin Fanchyja, držao je 1248. godine¹¹ „comitatus Kordova“ iz čega je Tamas Palosfalvy¹² zaključio da je obitelj Fanchy od tada pa do kraja srednjeg vijeka posjedovala Gordovu. Međutim, ova obitelj se u vezi s Gordovom spominje tek sto i pedeset godina kasnije¹³ što dovodi u sumnju posjedovanje ovog vlastelinstva od strane Fanchyja kroz to vrijeme. Vlastelinstvo se izričito navodi 1349. godine¹⁴ kada su na njemu zabilježene dvije nezakonito podignute mitnice. Tada mu je vlasnik bio bivši ban Nikola, sin Stjepanov, velikaš iz obitelji „de Lyndva“. Ladislav, sudac „de Gordo“, možda načelnik naselja Gordove, spominje se 1357. godine¹⁵ kao susjed kod prodaje imanja „Alberthege“ kraj rijeke Česme. U ovoj ispravi važan je podatak o mostu na Česmi koji je spajao Gordovu i Zdence. Kako sam već spomenuo, od kraja XIV. stoljeća vlasnici Gordove bili su plemići iz obitelji Fanchy, a to će ostati sve do kraja postojanja posjeda. Oko mlinova na rijeci Česmi vlasnici Gordove su se sporili s plemićima „de Zenthandras“ i „de Wywdvar“ 1419., 1420. i 1425. godine.¹⁶ Posjed s južne strane rijeke bio je Pleterna. Na zapadnoj strani plemići „de Gordowa“ bili su 1407. godine¹⁷ u sporu s račanskim vlastelinima jer je potok „Breztheuicha“ na međi između dva posjeda promijenio tok. Iz isprave sastavljene 1411. godine¹⁸ saznajemo za posjed „Wyfalu“, tj. novo selo „in provincia Gordua“ koji se ne spominje u drugim dokumentima. Pod riječju provincija ovdje se vrlo vjerojatno misli na vlastelinstvo. Braći Bartolu, Emeriku i Ladislavu, sinovima Ladislava, sina Fančova, potvrdio je 1413. godine¹⁹ posjede Gordovu i „Brezniczabelleke“ kralj Sigismund. Tada se spominju i isprave kojima je Ivanu, sinu Fančovu, posjede oduzeo isti kralj radi nevjere. Imanja u Križevačkoj i Virovitič-

¹¹ CD, sv. IV., 25. II. 1248., 338.

¹² PÁLOSFALVI, *The Noble ...*, n. dj., 85.

¹³ Ladislav, sin Ladislava, sina Fanchyjeva, spominje se 1397. godine (*MOL*, DL274043, 16. V. 1397.) kao prvi iz obitelji Fanchy koji je nosio pridjevak „de Gordua“ i uopće bio povezan s imanjem Gordova. Naravno, ako izuzmemo spomenutog župana Benedikta.

¹⁴ CD, sv. XI., 18. V. 1349., 529. Veza plemića „de Lyndva“ s ovim krajem spominje se 1389. godine kad se unutar obitelji dijelilo, uz ostalo, i selo „Chasmafeu“ (*Zsigmondkori oklevéltár* (dalje *Zsig. okl.*) sv. I., Budapest, 1951., 7. III. 1389., 115.). Imanje „Chasmafew“ je nešto kasnije jednim svojim dijelom bilo u vlasništvu obitelji Fanchy, gordovskih vlastelina. Ove dvije činjenice mogu uputiti na zaključak da je Gordova bila u rukama plemića „de Lyndva“ sve do pod kraj XIV. stoljeća.

¹⁵ CD, sv. XII., 4. XI. 1357., 432.

¹⁶ *Zsig. okl.*, sv. VII., Budapest, 2001., 3. IV. 1419., 99., 3. V. 1419., 133., 24. III. 1420., 359. – 360., 18. XI. 1420., 535. – 536., sv. XII., Budapest, 2013., 31. III. 1425., 160. – 161., 17. VI. 1425., 260. – 261.

¹⁷ *Zsig. okl.*, sv. II/2., Budapest, 1958., 16. I. 1407., 5.

¹⁸ *Zsig. okl.*, sv. III., Budapest, 1993., 23. XII. 1411., 363.

¹⁹ *MOL*, signatura CLXXXI. 1413.g.

koj županiji potvrđena su obitelji i 1455. godine²⁰ kad je ona već bila znatno brojnija. Na općem sudu u Zagrebu 1481. godine²¹ plemići Fanchy bili su optuženi zbog držanja neovlaštenih mitnica na imanjima „Zobot...“ i „Gordova“ što je slično stanju iz 1349. godine. Popisi poreza od 1495. do 1517. godine²² pokazuju da je Gordova bilo veliko vlastelinstvo s oko sto i pedeset poreznih dimova, tada najvećim dijelom u rukama Fanchyja.

Vlastelinstvo „Gordova“ („Gardowa“) po popisima poreza 1495. – 1517.

1495.	1507.	1057.	1513.	1517.
Petar Bochkay 55				
Nikola Fanchy 34	Petar Fanchy 40	Petar Fanchy 50	Petar Fanchy 46	Petar Fanchy 41+5
Emerik Fanchy 13	Janko Fanchy 58		Janko Fanchy 55*	
Ivan Fanchy 12	Ivan Fanchy 37	Ivan Fanchy 46+1	Ivan Fanchy 40	Ivan Fanchy 41+4
				Franjo, sin Nikolin 30
				Franjo, sin Benediktov 20
Župnik 1	Župnik 2	Župnik 5	Župnik 3	Župnik 4
UKUPNO 115	137	102	144	145

Izvor: ADAMČEK, KAMPUŠ, Popisi ..., str. 7., 32., 35., 36., 62. i 100. *Janko je nakon oporezivanja podijelio svoj dio s bratom Franjom i Brckom Španom, svojim šurjakom.

Popisi naselja na vlastelinstvu Gordova – Za prikaz unutrašnjosti imanja važne su dvije isprave iz 1498. godine²³ s popisima naseljenih mjesta, njih čak šezdeset i tri. Ovdje donosim prvi popis, a inačice pisanja pojedinih toponima iz drugog popisa stavio sam u zagrade. Na početku popisa je trgovište Gordova, a zatim slijede sela i selišta: „Rwbynowcz, Stewkowcz (Sthewokowcz), Myklowochy (Miklowchy), Phylypowech (Phyllipowwerh), Jagwdowecz, Dagoz (Dagawecz), Lwchycarzy (Lwcynczy), Hawthakowcz (Halthakowcz), Cytharyemyna (Cytaryemyna), Slolaczyna (Slobochyma), Pesthyantzy (Pestyanczy), Kwsthenjowczy (Kwstheryewchy), Fatzezelow (Franche zelo), Swkberichy(?), Pozely, ...dekowcz (Mondekowcz), Hadelycha, Hledo Chazelo (Hledowycha zelo), Pethwchechy (Petrowchewchy), Woyenowchy, Hadelychazelo, Jagozchenchy, Domyslawyna (Domslawyna), Swthkowchy (Swethow-

²⁰ MOL, DL14953., 12. V. 1455.

²¹ Milan, ŠUFFLAY, Iz arhiva ugarskog narodnog muzeja, *Vjesnik kraljevskog hrvatsko – dalmatinsko – slavonskog arhiva*, god. VIII., 1906., 161.

²² Josip, ADAMČEK, Ivan, KAMPUŠ, *Popisi i obračuni poreza u Hrvatskoj u XV. i XVI. stoljeću, Sveučilište u Zagrebu, Institut za hrvatsku povijest, Zagreb, 1976., 7., 32., 35., 36., 62. i 100.*

²³ MOL, DL24344., 14. X. 1498., DL22518., 14. X. 1498.

chy), Mathkowecz (Matkowerh), Laczkowyczazelo, Kowachy (Kowachewchy),wchy, Sezelynychya (Sezelynychya), Wragonzelo (Wragowozelo), Wasanczy, Sthansyno (Sthansinozelo), Thryschna (Thrythtena), Chyeglenwnesth (Cheglenmosth), Chyesma (Chesma), Kramorowozelo, Gotjalygazelo (Gothalyczazelo), Heygowchy (Hrygowchy), Podmy... (Podmiry), Cwokowozelo, Trymakowchyna (Thrymakowsthyna), Fokossewchy (Fogosewchy), Adamonozelo, Mykethynczy, Mochkowczy, Sthanorewchy (Somorewchy), Kolarewchy, Methewczy (Mechewchy), Sczobetha (Sczobotha), Wochenowczy (Wochewnowchy), Wresawczy (Wresanchy), Stewsynozelo, Debschkowczy (Ddschkowczy), Nagynozelo (Magmozelo), Kwechyzelo (Kwrchezelo), Gononawzelo (Gonowna zelo), Swngowchy (Swangowchy), Koprenna (Kopprynna), Kozychyzelo, Brydaryechy (Brydaryewchy), Fekechowchy, Walenthychazelo, Boklychnazelo (Boklchazelo). U drugom popisu se spominju sela „Swlowchy“ i „Pezelynychy“ kojima nisam našao parnjaka u prvom popisu. Za sva navedena naselja kaže se da su u Križevačkoj županiji.

Odmah treba napomenuti da je kod svih toponima koji sadrže riječ selo, njih šesnaest, gotovo sigurno u pitanju kmetsko selište, a ne selo u današnjem značenju te riječi. Vjerojatno su i neka druga navedena naselja bila samo selišta što bi objasnilo razmjerno veliki broj naselja za posjed ove veličine. Za sada pretpostavljam da su se sva sela nalazila na jednom kupu, tj. u okvirima međa vlastelinstva Gordova. Jedini izuzetak bi moglo biti selo Citarjevina koje se spominje na imanju Garignica 1476. godine.²⁴ Većina naselja u osnovi ima antroponom, tj. ime čovjeka, a vrlo mali broj je zemljopisnih imena što još više otežava ubiciranje sela. Rijeka Česma dala je ime jednom selu, a takvo ime po vodotoku je vjerojatno i ime sela Koprivne. Možda je uz most na rijeci Česmi bilo selo „Cheglenmosth“, tj. Cigleni most. U drugim dokumentima rijetko se nailazi na sela iz ovih popisa. Jedno od dvaju naselja „Sczobotha“ i „Slobochyna“ vjerojatno je isto što i mjesto „Zobot...“ na kojem su vlastelini Gordove 1481. godine²⁵ imali podignutu maltu. Rubinovec se u vezi s plemićima Fanchy spominje 1502. godine,²⁶ a tada je kao „Dogawez“ vjerojatno spomenuto i selo „Dagoz“ ili „Dagawez“. Na meni dostupnim kartama nema traga gotovo ni jednom od naselja. Možda se ime trgovišta Gordove sačuvalo u imenima Velikog i Malog Grđevca, a kao vrlo labava pretpostavka je veza sela Kovačevci s današnjim potokom Kovačicom. „Mochkowczy“ se vjerojatno mogu povezati s toponimom Mačkovci kraj Velikog Grđevca.²⁷ Sve ostalo je sa sobom odnijelo stanovništvo izbjeglo pred osmanskim navalama. Ovi popisi i još poneki podatak iz drugih dokumenata jedina su nam uspomena na nestala naselja.

²⁴ MOL, DL103789., 15. VI. 1476.

²⁵ ŠUFFLAY, *Iz arhiva ...*, n. dj., 161.

²⁶ MOL, DL101307., 3. I. 1502.

²⁷ *Osnovna drž. karta 1:5000.*, sekcije Pavlovac 6 c 29 – 7. i 6 c 29 – 8.

Posjedi obitelji Fanchy izvan granica vlastelinstva kojima se upravljalo iz Gordove – Obitelj Fanchy imala je još nekoliko imanja u Križevačkoj i Virovitičkoj županiji, a također je ostala trajno povezana s posjedima u županiji Somogy. U Križevačkoj županiji se npr. 1435. godine²⁸ spominju njihovi posjedi „Kapornota, Ketehas, Materocz, Chasmamelleky et Breznychzamelkei“. Prva tri posjeda ne prepoznajem ni u jednom drugom dokumentu, a „Chasmamelleky“ je možda kasnije spominjani „Chasmafew“. Posljednje od nabrojanih imanja kraj potoka Breznice spominje se s Fanchyma i prije, tj. 1409.²⁹ i 1413. godine,³⁰ a s posjedima Hatko i „Chasmafew“ javlja se 1455. godine.³¹ Hatko ili Hotko i „Chasmafew“ bili su u blizini Grđevca, ali se ne navode u popisima sela na vlastelinstvu pa vjerojatno nisu činili njegov dio u užem smislu. U Virovitičkoj županiji s Fanchyma se 1435. godine³² spominje posjed Farkašovec (ili „Elsowcz“), a kasnije Veliki i Mali Kraljevec, Martinovec, Donji Martinovec, „Kuthalowcz“ ili „Kwchyakowcz“ i „Deselowcz“ ili „Desolowcz“.³³ Iako su imali više imanja, Fanchy su ipak nosili pridjevnik po svom, vjerojatno najvećem, posjedu Gordovi.

Sjedište uprave vlastelinstva Gordova – Na području vlastelinstva Gordove vjerojatno je u XIII. stoljeću stajao kastrum županata Gordova koji je kasnije vjerojatno postao središte vlastelinstva. Vlastelinski kaštel se izričito spominje 1455. godine.³⁴ Josip Bösendorfer³⁵ je pisao da je baš te godine kaštel sagrađen. Ovdje se radi o novoj utvrdi, ali ne i prvoj na posjedu. Grad „Gordowa“ je 1556. godine³⁶ na spisku utvrda napuštenih pred naletima Osmanlija, a posljednji spomen gordovske utvrde („castellum Gordowa“) u dokumentima je iz 1557. godine.³⁷ Tada ga je kralj darovao obitelji Batthyany nakon što ga je oduzeo Ivanu Fanchyju radi nevjere. Naravno, ova darovnica nije imala nikakav stvarni učinak jer je vlastelinstvo već bilo napušteno.

Mjesto gdje se nalazio kaštel Gordova još nije pouzdano utvrđeno. Goran Jakovljević³⁸ ga je povezao s gradištem na kojem se danas nalazi crkva Svete Trojice u središtu Velikog

²⁸ MOL, CCXCVIII., 1435.g.

²⁹ *Zsig. okl.*, sv. II/2., 19. X. 1409., 293.

³⁰ MOL, CLXXXI., 1413.g.

³¹ MOL, DL14952., 12. V. 1455.

³² MOL, CCXCVIII., 1435.g.

³³ MOL, DL14952., 12. V. 1455., DL24344., 14. X. 1498.

³⁴ MOL, DL14952., 12. V. 1455.

³⁵ BÖSENDORFER, *Crtice ...*, n. dj., 77.

³⁶ Géza, PÁLFFY, Izvanredan izvor o zemljopisnim znanjima ugarsko – hrvatske elite 16. stoljeća: popis ugarskih i slavonskih gradova, utvrda i kaštela koji su između 1526. i 1556. dospjeli u turske ruke, sastavljen za staleže Njemačko – Rimskoga Carstva, *Scrinia slavonica*, br. 14., 2014., 32.

³⁷ Ivan, BOJNIČIĆ, Kraljevske darovnice odnoseće se na Hrvatsku, *Vjesnik kraljevskog hrvatsko – dalmatinsko – slavonskog arhiva* (dalje VZA), god. VIII., 1905., 29. VII. 1557., 114.

³⁸ Goran, JAKOVLJEVIĆ, *Registar arheoloških nalaza i nalazišta Bjelovarsko – bilogorske županije*, Gradski muzej Bjelovar, Bjelovar, 2012., 178.

Grđevca. Na području oko Velikog Grđevca, tj. na pretpostavljenom teritoriju vlastelinstva Gordove, postoji još nekoliko gradišta. Tako je uz rijeku Česmu, na predjelu Zalogica južno od Donje Kovačice, postojalo veliko gradište (220x120 metara), uništeno u novije vrijeme.³⁹ Također uz rijeku Česmu, s njene sjeverne strane, južno od Velikog Grđevca, postoji dobro očuvano gradište zvano Kolo.⁴⁰ Zvonko Lovrenčević⁴¹ ga je povezo s posjedom Radovan i župom Svetog Pavla na području današnjeg sela Pavlovca južno od rijeke, ali ne vidim nikakvog razloga da se gradište Kolo ne dovede u vezu s vlastelinstvom Gordovom. Lokalitet se nalazi u blizini ušća potoka Grđevica koji je možda sačuvao ime srednjovjekovne Gordove. Sjeveroistočno od sela Donje Kovačice, uz potok Stubljanicu, postoji zemljana struktura s promjerom od oko 60 metara koju mještani zovu Gradina, ali je njena funkcija upitna.⁴² Dalje prema sjeveroistoku, uz zapadni rub sela Gornje Kovačice, postoji još jedno gradište od kojeg se još naziru dva obrambena jarka.⁴³ Ono se nalazi u široj sferi vlastelinstva Gordova, ali ga ipak treba uzeti u obzir. Mislim da kao središte vlastelinstva za sada u obzir dolaze gradište u Velikom Grđevcu i gradište Kolo kraj Česme. O mogućem postojanju dvaju vlastelinskih središta na posjedu govori podatak o novoj utvrdi Gordova iz 1455. godine.⁴⁴ Ovaj podatak može značiti napuštanje stare i izgradnju nove utvrde što bi značilo postojanje dvaju srednjovjekovnih utvrđenih lokaliteta iz različitih razdoblja, ali i temeljitu obnovu stare utvrde. Sustavna arheološka istraživanja ostataka utvrda na širem području oko Velikog Grđevca bi mogla dati odgovor na ovo pitanje.

Trgovište Gordova – Ovo trgovište se prvi put navodi u dokumentima 1411. godine,⁴⁵ a od 1455. godine⁴⁶ učestalije, ali nemamo podataka o njegovom životu niti znamo gdje se nalazilo. Vjerojatno je nastalo na cesti iz Rače u Zdence tako da ga možemo otprilike smjestiti bliže rijeci Česmi južno od Grđevca. Osim iz Rače i Zdenaca, u trgovište su sigurno dolazile i ceste s područja Virovitice i iz Grabovnika na mjestu današnjeg Kloštra Podravskog.

³⁹ JAKOVLJEVIĆ, *Registar ...*, n. dj., 177.

⁴⁰ JAKOVLJEVIĆ, *Registar ...*, n. dj., 178., Tatjana, TKALČEC, Rekognosciranje srednjovjekovnih gradišta na području bilogorskog kraja i Zapadne Slavonije 2011.g., *Annales Instituti archaeologici*, sv. VIII., 2012., 123.

⁴¹ Zvonko, LOVRENČEVIĆ, Srednjovjekovne gradine u Bilogori, *Arheološka istraživanja u Podravini i Kalničko – bilogorskoj regiji, Izdanja Hrvatskog arheološkog društva*, sv. 14., 1990., 155., 157. i 161.

⁴² JAKOVLJEVIĆ, *Registar ...*, n. dj., 176., TKALČEC, Rekognosciranje srednjovjekovnih....., n. dj., 123.

⁴³ JAKOVLJEVIĆ, *Registar ...*, n. dj., 177.

⁴⁴ MOL, DL14952., 12. V. 1455.

⁴⁵ *Zsig. okl.*, sv. III., 23. XII. 1411., 363. („civitas seu oppidum Gordwa“)

⁴⁶ MOL, DL14952., 12. V. 1455.

Crkva Blažene Djevice – S trgovištem Gordova može se povezati župna crkva Blažene Djevice koja se spominje od 1334. godine⁴⁷ kada je navedena u popisu župa arhiđakonata Gušće iza župe u Rači, a prije crkve Svetog Mihajla „de Hochko“. U popisu iz 1501. godine⁴⁸ župnik „in Gordowa“ je ponovo zapisan uz župnika u Rači, ali i uz župnika crkve Svetog Pavla u Radovanu čija župa se vjerojatno nalazila na području današnjeg sela Pavlovca kod Zdenaca. U oba slučaja položaj župe odgovara smještaju stare Gordove u kraj oko Velikog Grđevca. Župnik „de Gordowa“ bio je jedan od svećenika iz šire okoline koji su 1479. godine⁴⁹ izopćili pobunjene kmetove iz Bukove u Podravini. U popisima poreza od 1495. do 1517. godine⁵⁰ ovdašnji župnik je zapisan kao držatelj posjeda veličine do pet poreznih dimova. Lokacija crkve Blažene Djevice još nije pronađena.

Područje vlastelinstva Gordove – Opseg vlastelinstva Gordova nije moguće ustanoviti u cijelosti. Znamo da je na jugu sezalo do rijeke Česme gdje su bili sporovi oko mlinova s plemićima južno od rijeke. Na zapadu imanje je međašilo s vlastelinstvom Rača; možda na potoku danas zvanom Kovačica. Na ostalim stranama ne znamo ni toliko. Brojna imena sela i zaselaka iz dokumenata nisu nam od pomoći jer je povijest očistila ovaj kraj od stare toponimije. Vjerojatno je ime Gordove sačuvano u imenu potoka Grđevica. Na pretpostavljenom području vlastelinstva nalaze se mjesna imena Jovci kraj potoka Kovačice, Totinci i Zokinci između potoka Barne i Grđevica⁵¹ te Bregovci i Mačkovci uz Veliki Grđevac⁵² od kojih bi barem neka po svom obliku (nastavak –ci) mogla biti imena nestalih srednjovjekovnih naselja, ali nisu potvrđena u dokumentima. Kako sam već napisao, Mačkovci bi mogli biti selo „Mochkowczy“ iz gore navedenih popisa.

Zaključak – Iz svega iznesenog može se zaključiti da je Gordova prvotno bilo ime županata, jedne od manjih upravnih jedinica na koje je bila podijeljena srednjovjekovna Slavonija u ranijem razdoblju, a iz jezgre županata razvilo se vlastelinstvo srednje veličine. U kasnom srednjem vijeku vlasnici su bili članovi obitelji Fanchy, aktivno uključeni u tadašnja zbivanja, kako u Hrvatskoj, tako i u Ugarskoj. Na vlastelinstvu je postojala utvrda, sjedište vlasnika i uprave, a od drugih objekata znamo za župnu crkvu Blažene Djevice i za most i mlinove na rijeci Česmi. Kroz vlastelinstvo je prolazilo nekoliko cesta od kojih nam je u dokumentima potvrđena samo cesta prema Zdencima. Imamo popis brojnih naselja na posjedu, ali tek jedno

⁴⁷ Franjo, RAČKI, Popisi župa zagrebačke biskupije 1334. i 1501. godine, *Starine JAZU*, knj. 4., 1872., 208. („ecclesia beate virginis de Gordowa“)

⁴⁸ RAČKI, Popis ..., n. dj., 207. („Thomas plebanus in Gordowa“)

⁴⁹ MOL, DL32787., 25. V. 1479.

⁵⁰ ADAMČEK, KAMPUŠ, *Popisi* ..., n. dj., 7., 32., 35., 62. i 100.

⁵¹ *Topografska karta 1:25000.*, sekcija Veliki Zdenci 4617-4-3-1

⁵² *Osnovna drž. karta 1:5000.*, sekcije Pavlovac 6 c 29 – 7. i 6 c 29 – 8.

ili dva od njih možemo točno smjestiti jer je u vrijeme protuosmanlijskih ratova stanovništvo raseljeno i srednjovjekovna toponimija je vrlo slabo sačuvana. Međe vlastelinstva se mogu rekonstruirati približno točno samo na rijeci Česmi, a tek otprilike na drugim stranama.

KONTOVEC

O srednjovjekovnom posjedu Kontovec ponešto znamo o njegovim vlasnicima i o nekoliko ljudi koji su živjeli na njemu, ali topografskih podataka je malo. Vlastelinstvo je bilo podijeljeno granicom između Križevačke i Virovitičke županije i svojim „križevačkim“ dijelom spajalo istočni i zapadni dio kotara Gušće – Vaška, a nastalo je na području dvaju posjeda opisanih u XIII. stoljeću: Zdenaca i Gornjih Zdenaca.

Opis međe posjeda „Zdench“ iz 1246. godine – Zemlja „Zdench“ omeđena je 1246. godine⁵³ kad su se oko nje dogovorili Devečerovi sinovi i Pribislav, sin Stjepanov, svi potomci Halete. Međa posjeda počela je na potoku „Yarne“ i od njega se penjala na brdo do izvora „Poloini“ pa do potoka „maior Supplonca“ gdje je međašila sa županom Budurom. Dalje je međa išla niz navedeni potok do mjesta gdje je u njega utjecao potok „parua Supplonca“ uz koji je međa išla prema sjeveru međašeći sa sinovima Devečera. Zatim je međa skrenula na zapad uz neku cestu i došla do velike ceste koja je vodila „ad Wereuchem“. Slijedi ponovno skretanje međe prema sjeveru i njen izlazak na rijeku „Chasme“. Idući kratko uzvodno ovom rijekom međa se odvojila od nje, popela se na brdo prema istoku i došla ponovo do ceste koja je dolazila „de Wereuche“, išla njome prema jugu i zatim skrenula na istok pa opet na jug do potoka „Yarne“ i do mjesta odakle se krenulo u međašenje.

Ime zemlje „Zdench“ nas navodi da opisani posjed povežemo sa današnjim Malim i Velikim Zdencima, ali mislim da je veza neizravna. Pretpostavljam da se omeđeno imanje „Zdench“ prije ovog omeđivanja odvojilo od većeg vlastelinstva Zdenci i nije zahvaćalo područje dvaju navedenih današnjih sela. Međa Gornjih Zdenaca opisana je 1244. godine⁵⁴ o čemu se govori dalje u tekstu, a nalazili su se, kao i zemlja „Zdench“, između rijeke Česme i „maior Supplonca“, a vlasnici su posjeda bili sinovi Devečera, zapadni međaši opisane zemlje „Zdench“. Velika „Supplonca“ koja se spominje na južnoj međi obaju posjeda je današnja rijeka Ilova. Njen desni pritok bio je potok Mala „Supplonca“ koji se 1246. godine izričito spominje na zapadnoj međi „Zdench“-a, a vjerojatno se o njemu radi i u opisu međe Gornjih Zdenaca kad se na njihovom istočnom dijelu spominje neki potok čije je ime u ispravi oštećeno te se može pročitati samo riječ „minor“, tj. Mali. Mislim da je Mala „Supplonca“ ključni toponim za

⁵³ CD, sv. IV., IX. mj. 1246., 303. – 304.

⁵⁴ CD, sv. IV., 15. X. 1244., 248. – 249.

smještaj imanja „Zdench“. Na području Zdenaca desni pritok Ilove, nekadašnje rijeke Velika „Supplonca“, je npr. potok danas zvan Ševarnica koji teče od Grubišnog Polja pa uz Male i Velike Zdence te južno od Velikih Zdenaca utječe u Ilovu. Ovaj potok se u srednjem vijeku zvao „Zdench“ što se vidi iz navedenog opisa međe iz 1244. godine kao i iz opisa međe Donjih Zdenaca iz 1252. godine⁵⁵ te ne dolazi u obzir kao Mala „Supplonca“. Idući uzvodno Ilovom, prvi sljedeći jači njen pritok na koji ćemo naići je potok Peratovica. Ako prihvatimo pretpostavku da je potok Mala „Suplonca“ današnji potok Peratovica, onda se imanje „Zdench“ pružalo istočno od njega, tj. na području današnjih sela Rašenica, Treglava i Ivanovo Selo, a možda je zahvaćalo i prostor sela Rastovca. Budući da je na sjeveru imanje „Zdench“ sezalo do rijeke Česme, vjerojatno današnjeg potoka Barne, moralo je zahvaćati i područje sela Male Peratovice i, možda, Dapčevačkih Brđana. U opisu međe je neobično što međa, nakon što je ostavila rijeku Česmu, nije, idući na jug, ponovo prešla potok Mala „Supplonca“, tj. pretpostavljenu Peratovicu. Jedini potok koji međa prelazi na istočnoj strani je „Yarne“. Može se postaviti teza da je „Yarne“ gornji tok Peratovice ili potok Dapčevica, njen lijevi pritok. Mislim da se ne radi o nekom potočiću južnije jer se Jarna i kao potok i kao posjed spominje u Virovitičkoj županiji koja je obuhvaćala gornji tok Peratovice i zemlje uz Dapčevicu.

Opis međe posjeda Gornji Zdenci iz 1244. godine – Drugi opis međe važan za ranu povijest kasnijeg vlastelinstva Kontovec obuhvaćao je imanje Gornji Zdenci, a napravljen je 1244. godine⁵⁶ kad ga je kralj poklonio gore spomenutim Devečerovim sinovima. Međašenje je počelo na nekom potoku, pritoku potoka „Ezdench“, uz posjed magistra Mojsa, suca kraljevog dvora, zvanog Donji „Ezdench“ koji je bio zapadni susjed opisanog omeđenog imanja. Spomenutim potokom bez imena međa je išla prema sjeveru do potoka „Melichnek“, prešla ga, i, idući dalje uz Mojsov posjed, došla do gornjeg toka potoka „Radouan“. Idući nizvodno uz ovaj potok prema zapadu, međa je došla do rijeke „Chazma“ uz koju je, idući uzvodno, skrenula prema istoku. (nedostaje dio teksta) Zatim je međa došla do podruma gospodina kralja i do gornjeg toka potoka Male (minor ...? – nedostaje dio teksta) niz koji se spustila prema jugu do potoka ili rijeke „Maior Soploncha“ i niz nju išla prema zapadu (dio teksta nejasan – vjerojatno je ostavila ovu rijeku i išla prema sjeveru). Zatim je međa došla do mjesta odakle se krenulo u međašenje.

Međa je vjerojatno počela na današnjem potoku Ševarnici, srednjovjekovnom potoku Zdenci, i idući na sjever, možda između današnjih Velikih i Malih Zdenaca, došla do današnjeg potoka Grbavca, nekada vjerojatno zvanog Radovan. Niz njega je međa išla do njegovog spoja s Barnom, a zatim uz Barnu, nekadašnji gornji tok rijeke Česme ili Čazme. Koliko je

⁵⁵ CD, sv. IV., 28. III. 1252., 485. – 486.

⁵⁶ CD, sv. IV., 15. X. 1244., 248. – 249. („possessio superior Ezd(e)nch“)

međa išla uzvodno uz Česmu i gdje se odvojila od nje, ne može se točno odrediti. Otprilike bi to bilo sjeverno ili malo sjeveroistočno od današnjeg Grubišnog Polja. Međa zatim ide od Česme prema jugu i dolazi do kraljevog podruma. Ovaj objekt je bio negdje na području šume Obrovi gdje je zadnjih nekoliko godina otvoreno nekoliko arheoloških nalazišta, ali ni jedno od njih za sada ne ukazuje na ovako rano postojanje neke značajnije građevine. Sljedeći toponim na međi je djelomično čitljivo ime potoka čiji je prvi dio „Mala ...“ („minor ...“). Kako sam već pretpostavio opisujući među zemlje Zdenci, vrlo je vjerojatno da se radi o Maloj Soplenci koja se spominje na zapadnoj međi rečenih Zdenaca 1246. godine. Daljnja moja pretpostavka je izjednačavanje Male Soplence s današnjim potokom Peratovicom kojeg je međa zahvatila u njegovom donjem toku. Velika Soplunca pri kraju opisa je današnja rijeka Ilova. Ovako omeđen posjed zahvaćao bi današnje selo Male Zdenice na jugu, grad Grubišno Polje u svom središtu i široko izlazio na potok Barnu, gornji tok stare rijeke Česme, južno od Velike Barne.⁵⁷

Iz navedenih dvaju opisa, a u vezi s kasnijim kontovečkim vlastelinstvom, zaključio bih da je Pribislavova zemlja Zdenci bila jezgra budućeg kontovečkog vlastelinstva koje se proširilo i na dio Gornjih Zdenaca oko Grubišnog Polja, tj. na srednjovjekovni Grubišinec. Sigurno je bilo i drugih promjena međa pa se može pretpostaviti da je Pribislavljev posjed izgubio jedan dio na sjeveru odvajanjem zemalja uz rijeku Česmu 1255. godine.⁵⁸

Analiza međa Zdenaca i Gornjih Zdenaca važna je iz nekoliko razloga. Prvo je to povijest vlastelinstava Zdenci i Kontovec i njihove, barem približne, ubikacije. Rekonstruirane međe dvaju posjeda odražavaju se i na opis međe imanja „Chasmafew“ opisane 1255. godine,⁵⁹ a također imaju veze i s ubikacijom imanja Sejana Hrastja koje se nalazilo na potoku Mala „Soplunca“.⁶⁰ Spomenuo bih i važnost za određivanje srednjovjekovnih cestovnih pravaca, posebno Kolomanove ceste.

Povijest vlastelinstva Kontovec s pretežnim naglaskom na topografiju – Posjed Kontovec je vrlo vjerojatno dobio ime po Nikoli Kontu iz roda knezova Iločkih, palatinu u razdoblju

⁵⁷ (Danko, DUJMOVIĆ, Cesta kralja Kolomana u zapadnom međuriječju Save i Drave, *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest*, br. 48., Zagreb, 2016., 262.) je drugačije smjestio dva gore opisana imanja. Pribislavovu zemlju je smjestio zapadnije, na područje Grubišnog Polja, a imanje Gornje Zdenice također nešto zapadnije. Budući da mu ova dva posjeda nisu bila glavna tema rada, autor nije obrazložio ovakvu ubikaciju.

⁵⁸ CD, sv. IV., 20. XI. 1255., str. 608. – 610.

⁵⁹ CD, sv. IV., 20. XI. 1255., str. 608. – 610.

⁶⁰ Kamilo, DOČKAL, Srednjovjekovna naselja oko Dobre kuće, *Starine JAZU*, knj. 48., Zagreb, 1958., 12. III. 1430., 165.

od 1356. do 1367. godine. Nikolina obitelj je 1347. godine stekla vlastelinstvo Orahovicu.⁶¹ Da li su Iločki, odnosno Orahovički, tada s ovim vlastelinstvom dobili i Kontovec ili su ga stekli nešto kasnije, ostaje upitno, ali u vrijeme kad posjedima obitelji upravlja Nikola Kont, Kontovec je gotovo sigurno u njihovim rukama. Za povezanost Orahovice i Kontovca prije sredine XIV. stoljeća ne znamo, ali znamo da su ova dva imanja imala iste vlasnike do kraja srednjeg vijeka.

Na posjed Kontovec odnosi se vijest iz 1412. godine⁶² kada je na međi posjeda na vlastelinstvu Dobra kuća koji je Benedikt od Dobre kuće darovao pavlinima zabilježeno imanje plemića „de Rohoucha“ zvano „Ogrunouch“, odvojeno od pavlinskog posjeda rijekom Ilovom. Međašenje je bilo nizvodno od mjesta gdje je potok „Soploncha“ utjecao u Ilovu. Ovdje se svakako radi o Kontovcu koji su prije ovog datuma držali Orahovički (veza Nikole Konta i ovog posjeda), a tako je bilo i kasnije. Spomenuto međašenje vjerojatno je bilo južno od današnjih sela Donja Rašenica i Ivanovo Selo, a „Soploncha“ je vjerojatno današnji potok Rijeka koja kraj nekadašnjeg pavlinskog samostana utječe u Ilovu. Ogrunovec je možda staro ime za vlastelinstvo Kontovec, ali to može biti i ime dijela tog posjeda ili čak samo jednog sela.

Čini se da je kratko vrijeme posjed držao ban Matko Talovac. Naime, on je 1439. godine poklonio pavlinima iz samostana Svete Ane selo „Pezyancz“ što su kasnije potvrdili vlastelini iz obitelji Orahovičkih, Nikola i njegov sin Lovro.⁶³ U ispravi se navodi da je poklonjeno selo odvojeno od posjeda Sveti Petar i da se nalazi uz kaštel Kontovec. Vjerojatno se oslanjajući na ovaj podatak, Kamilo Dočkal⁶⁴ je „Pezyancz“ izjednačio s pavlinskim imanjem „Peteryancz“ koje se spominje u drugim dokumentima spomenutog samostana. Peterjanec je tip toponima koji se sigurno može povezati s crkvom posvećenom Svetom Petru kao što je to slučaj npr. s Peterancem u Podravini.

Prvi spomen posjeda kao Kontovca je iz 1480. godine⁶⁵ kada se navodi Martin iz Kontovca, službenik Lovre Iločkog, susjed pavlinskih sela Gornji i Donji Črnc u Virovitičkoj županiji. Možda se na ovo imanje odnosi nešto raniji podatak iz iste godine⁶⁶ o malom posjedu Michaelja od Berivoja Svetog Ivana u „Conthowcz“-u. Na općem sudu održanom u Zagrebu 1481. godine⁶⁷ među osuđenima bio je i Lovro Iločki jer je na području svojih kaštela „Konthowcz“

⁶¹ Stanko, ANDRIĆ, Podgorje Papuka i Krndije u srednjem vijeku: prilozi za lokalnu povijest, *Scrinia slavonica*, Vol. VIII., br. 1., 2008., 84.

⁶² MOL, DL35388., 29. X. 1412.

⁶³ MOL, DL35559., 6. IV. 1439., potvrda 19. VI. 1494.

⁶⁴ DOČKAL, Srednjovjekovna ..., n- dj., 12. III. 1430., 140. – 141.

⁶⁵ MOL, DL35700., 1. IX. 1480.

⁶⁶ MOL, DL103843., 4. I. 1480.

⁶⁷ ŠUFFLAY, Iz arhiva ..., n. dj., 161.

i „Bakwa“ neovlašteno postavio mitnice, a njegovi službenici iz ovih utvrda počinili su mnoga zla po okolini. Lovro Iločki je Kontovec dao svom službeniku Davidu „de Dombo“ čiji se kaštelan spominje 1495. godine⁶⁸ povodom napada njegovih ljudi na pavlinski posjed Ivelovec. Ovo je jedino razdoblje kad je Kontovec bio samostalan posjed, a ne pod upravom iz Orahovice. Kod uvoda pavlina u neke manje posjede 1504. godine⁶⁹ bio je prisutan vesnik iz Kontovca. Ljudi s posjeda Kontovec su 1507. godine⁷⁰ orobili kmeta plemića Sekelja koji je putovao na sajam u „Grobossincz“, a 1509. godine⁷¹ podložnici Kontovca, zajedno s dobrokućanskim kaštelanom, napali su kapelu na groblju samostana Dobre Kuće. Iste godine⁷² Kontovčani su bili optuženi za napade na sela „Krayetin“ i „Balthawcz“ na vlastelinstvu Dobra Kuća. Lovro Iločki, vlasnik Kontovca i nekoliko drugih vlastelinstava u srednjovjekovnoj Slavoniji, umro je 1524. godine te je Kontovec 1525. godine⁷³ naveden kao jedan od posjeda iz njegove ostavštine. Lovrina udovica Magdalena preudala se za Ladislava Morea koji se otada pa nadalje javlja kao vlasnik Kontovca. Njegovi ljudi iz kontovečkog kaštela bili su napali udovicu Nikole Sekelja kad se vraćala u svoje selo „Kretyn“ te je ona 1527. godine⁷⁴ svjedočila o ovom događaju. Kaštelan Kontovca je 1528. godine⁷⁵ imao parnicu s plemićem Sekeljom. U popisu posjeda koje je kralj Ferdinand potvrdio Ladislavu Moreu 1529. godine⁷⁶ ne navodi se Kontovec, ali je spomenuto njegovo trgovište Sveti Petar što bi mogla biti istoznačnica za Kontovec jer je jedna od župa na vlastelinstvu bila posvećena ovom svecu, a za posjed Sveti Petar, dio vlastelinstva, zabilježeno je 1494. godine da je uz kaštel Kontovec.⁷⁷

Kao što se vidi iz popisa poreza od 1507. do 1520. godine, Kontovec je bio veliki posjed. Dio u Križevačkoj županiji imao je do osamdeset poreznih dimova, a dio u Virovitičkoj županiji preko devedeset. Ukupan maksimalni broj popisanih dimova koji su ulazili u popise bio bi po ovim podacima oko sto i osamdeset, ali pravi broj ne znamo jer podaci za 1520. godinu, kad je na dijelu u Virovitičkoj županiji iskazan najveći broj dimova, nisu potpuni.⁷⁸

⁶⁸ MOL, DL32799., 14. V. 1495.

⁶⁹ MOL, DL35761., 13. VII. 1504.; K. Dočkal, *Srednjovjekovna ...*, str. 123.

⁷⁰ Gjuro, SZABO, Prilozi za povjesnu topografiju požeške županije, *Vjesnik hrvatskog arheološkog društva*, N.S. sv. XI., Zagreb, 1910/11., 45.

⁷¹ MOL, DL35771., 31. VII. 1509.; K. Dočkal, *Srednjovjekovna ...*, str. 123.

⁷² ŠIŠIĆ, Iz arhiva grofova Pongracza, *Starine*, knj. 36., 1918., 59.

⁷³ MOL, DL64614., 9. VI. 1525.

⁷⁴ ŠIŠIĆ, Iz arhiva ..., n. dj., - poslije 1. XI. 1527., 77.

⁷⁵ ŠIŠIĆ, Iz arhiva ..., n. dj., 27. VII. 1528., 78.

⁷⁶ BOJNIČIĆ, *Kraljevske ...*, VZA, god. VII., 9. VI. 1529., 199.

⁷⁷ MOL, DL35559., 6. IV. 1439. i 19. VI. 1494.;

⁷⁸ ADAMČEK, KAMPUŠ, *Popisi ...*, n. dj., 32., 43., 64., 71., 101., 112. i 131.

Porezni dimovi vlastelinstva Kontovec po popisima poreza od 1507. do 1520. godine

	1507.G.	1513.G.	1517.G.	1520.G.
Dio u Virovitičkoj županiji				
Lovre Iločkog	54	66	58	78+6
Župnik Svetog Nikole	6	12	10	12
Župnik Svetog Petra	1	3	2	2+1
Ukupno u Virovitičkoj županiji	61	81	70	92+7
Dio u Križevačkoj županiji				
Lovre Iločkog	62	72	70+6	
Župnik			3	
Ukupno dimova na vlastelinstvu	123	153	143+6	(92+7)

Izvor: J. Adamček, I. Kampuš, Popisi ..., str. 32., 43., 64., 71., 101., 112. i 131.

Kaštel Kontovec – Kaštel Kontovec se prvi put spominje u ispravi iz 1439. godine, točnije, u njenom prijepisu iz 1494. godine⁷⁹ i povezuje se s dijelom vlastelinstva zvanim Sveti Petar. Isti kaštel u vlasništvu Ladislava Morea nalazi se na popisu gradova na granici prema Osmanlijama iz oko 1540. godine.⁸⁰ Za njega se kaže da ga treba razoriti jer nema vlastitih prihoda od kojih bi se uzdržavao što znači da je imanje uglavnom pusto. Kontovec se nalazi i na popisu gradova koje su kršćani izgubili ili napustili, sastavljenom 1556. godine.⁸¹

Mjesto gdje se nalazio kaštel Kontovec može se tek nagađati. Gjuro Szabo ga je jednom povezo s ostacima utvrde kod današnjeg sela Končanice, a drugi put s gradištem kraj Ivanovog sela,⁸² a Josip Bösendorfer je središte vlastelinstva smjestio u selo Katinac kraj Đulovca.⁸³ Mislim da je Končanica već na području kotara Svetačje i ne može se povezati s Kontovcem, a selo Katinac je previše istočno od teritorija kontovečkog vlastelinstva kako sam ga ja pretpostavio. Što se tiče ostataka utvrde kod Ivanovog Sela koje spominje Szabo, vjerojatno se radi o gradištu južno od sela Treglave čiji obris se može uočiti na zračnim snimkama, ali na terenu nema gotovo nikakvih tragova. Lokalitet ima znakovito ime Mali Jendek. Južno od njega na-

⁷⁹ MOL, DL35559., 6. IV. 1439. i 19. VI. 1494.

⁸⁰ Emilij, LASZOWSKI, *Monumenta habsburgica*, sv. III., Zagreb, 1917., oko 1540.g., 493.

⁸¹ PÁLFFY, *Izvanredan ...*, n. dj., 31.

⁸² SZABO, *Prilozi ...*, n. dj., 45.; Orahovičke gradine, *Vjesnik hrvatskog arheološkog društva*, N. S. sv. XIII., Zagreb, 1914., 100.

⁸³ BÖSENDORFER, *Crtice...*, n. dj., 91.

lazi se toponim Veliki Jendek, a na istoku mjesno ime Zidine.⁸⁴ Južno od sela Donje Rašenice, u blizini rijeke Ilove, nalaze se ostaci utvrde zvani Šancevi, nedavno uništene većim dijelom. Još se vide dva bedema, a cijeli kompleks je veličine 200x120 metara.⁸⁵ Na lokalitetu Gradina uz sjeverni dio sela Gornje Rašenice nalazi se gradište sa središnjim uzvišenjem promjera 35 metara i sa dva obruča bedema i jaraka.⁸⁶ Južno od gradišta pronalazi se cigla i ljudske kosti što vjerojatno znači postojanje srednjovjekovne crkve.⁸⁷ Uz Gornju Rašenicu je znakovit toponim Zid,⁸⁸ možda još jedan srednjovjekovni lokalitet. Iako je vjerojatno na području nekadašnjeg svetačkog kotara, spomenuo bih gradište na rijeci Ilovi južno od sela Poljana na kojem ima tragova zidova.⁸⁹ Sjeverno od Grubišnog Polja, pretpostavljenog mjesta Grubišince, dijela kontovečkog vlastelinstva, nalazi se velika, trodijelna gradina u šumi Obrovi, nedavno otkrivena i djelomično arheološki istražena. Gradina se za sada datira u sam kraj srednjeg vijeka, a uz nju je bilo naselje s crkvom i grobljem.⁹⁰

Svi nabrojani lokaliteti nalaze se ili u samoj jezgri vlastelinstva ili na njegovom zapadnom rubu. Ali, ima naznaka da bi kaštel Kontovec mogao biti istočnije. Naime, isprava iz 1494. godine,⁹¹ koju sam već spomenuo, govori o selu Pesjancu uz ovaj kaštel, a ono je bilo dio posjeda Sveti Petar. Iz popisa poreza⁹² znamo da je župnik Svetog Petra na kontovečkom vlastelinstvu imao posjed u Virovitičkoj županiji što znači da se i njegova župa nalazila u istoj županiji pa onda i kaštel Kontovec. Ako je ovo zaključivanje točno, onda su kao mjesto kaštela isključeni svi spomenuti lokaliteti uz rijeku Ilovu jer rečena županija na području vlastelinstva nije sezala do rijeke. Ondje se nalazio koridor koji je povezivao istočni dio kotara Gušće – Vaška Križevačke županije sa zapadnim. Blizina crkve svetog Petra i kaštela daje nam još jedan putokaz za ubikaciju. Naime, spomenuta župa je u popisu župa iz 1501. godine⁹³ zapisana uz župu u Ilovi

⁸⁴ JAKOVLJEVIĆ, *Registar...*, n. dj., 68., TKALČEC, Terenski pregled ..., n. dj., 153.; *Katastarska karta*, www.mapire.eu

⁸⁵ JAKOVLJEVIĆ, *Registar ...*, n. dj., 66., Tatjana, TKALČEC, Rekognosciranje srednjovjekovnih gradišta na području bilogorskog kraja i Zapadne Slavonije, *Annales Instituti archaeologici*, sv. VIII., 2011., 124.

⁸⁶ JAKOVLJEVIĆ, *Registar ...*, n. dj., 66., Tatjana, TKALČEC, Terenski pregled općine Grubišno Polje u 2016. godini, *Annales Instituti aercheologici*, sv. XIII., 2017., 157-158.

⁸⁷ JAKOVLJEVIĆ, *Registar ...*, n. dj., 66.

⁸⁸ *Katastarska karta*, www.mapire.eu

⁸⁹ JAKOVLJEVIĆ, *Registar ...*, n. dj., 68.

⁹⁰ Tatjana, TKALČEC, Kasnosrednjovjekovni arheološki kompleks Grubišno Polje – šuma Obrovi – probna arheološka istraživanja u 2015. godini, *Annales Instituti archaeologici*, sv. XII., 2016., 99. - 112.

⁹¹ MOL, DL35559., 19. VI. 1494.

⁹² ADAMČEK, KAMPUŠ, *Popisi ...*, n. dj., 43., 71., 112. i 131.

⁹³ RAČKI, *Popisi ...*, n. dj., 208.

na gornjem toku istoimene rijeke pa onda i Sveti Petar moramo smjestiti bliže istim predjelima. Ondje se nalazi jedno gradište u Turčević polju i drugo sjevernije od njega.⁹⁴ Mislim da bi, ako se oslonimo na prethodno iznesene podatke, južnija od ove dvije utvrde mogla doći u obzir kao kaštel Kontovec. Ipak, ovo treba uzeti s velikim oprezom jer veliko područje između ove dvije utvrde, s jedne strane, i gore nabrojenih gradišta na zapadu, s druge, nije istraženo u arheološkom pogledu.

Crkva svetog Nikole – U popisima poreza s početka XVI. stoljeća župnik Svetog Nikole na posjedu Kontovec zapisan je u Virovitičkoj županiji kao držatelj dvanaest poreznih dimova.⁹⁵ Ovo nam je putokaz za traženje podataka o ovoj župi u drugim dokumentima. U popisu župa iz 1334. godine⁹⁶ crkva svetog Nikole popisana je nakon dviju župa u Zdencima i župe svetog Stjepana Kralja, a prije crkve svetog Jurja u Ilovi. U popisu svećenika iz 1501. godine ni za jednu župu u pretpostavljenoj okolici Kontovca nije navedeno da je posvećena svetom Nikoli. Mislim da je najvjerojatnije da se ova župa nalazi pod imenom župe „Klethy“ zapisanom između župe svetoga Stjepana Kralja i župe u Grobošincu.⁹⁷ Župa se spominje i 1479. i 1509. godine⁹⁸ kao „Sanctus Nicolaus de Cleti“ i „Klety Szentmyklos“. U potonjoj citiranoj ispravi župa „de Klety“ javlja se u vezi s Kontovcem jer su 1509. godine kmetovi ove župe zajedno s kontovečkim podanicima napali grobljansku kapelu dobrokućanskih pavlina. Župnik „de Cleti“ je 1378. godine⁹⁹ bio svjedok u sporu na posjedu Dobra kuća, a 1447. godine¹⁰⁰ jedan je od svjedoka u sporu župnika Svetog Mihalja u Gornjoj Stupčanici s vlastelinkom Stupčanice. Nikola, župnik „de Eleti“, što je sigurno pogrešno zapisano ime naselja Kleti, 1469. godine¹⁰¹ spomenut je u vezi posjeda Ilova i Dobra kuća. Župnik ove župe navodi se 1480. godine¹⁰² kao susjed imanja Gornji i Donji Črnc u Virovitičkoj županiji.

Josip Bösendorfer¹⁰³ je župu Kleti smjestio na granicu nekadašnje Bjelovarsko – križevačke i Virovitičke županije koja je išla uz gornji tok rijeke Ilove, a Josip Buturac¹⁰⁴ u okolicu

⁹⁴ JAKOVLJEVIĆ, *Registar ...*, n. dj., 68. i 69.

⁹⁵ ADAMČEK, KAMPUŠ, *Popisi ...*, n. dj., 43., 71., 112. i 131. („Konthowcz Zenth Myklos“)

⁹⁶ RAČKI, *Popisi ...*, n. dj., 207. („ecclesia sancti Nicolai“)

⁹⁷ RAČKI, *Popisi ...*, n. dj., 209. („Michael plebanus de Klethy“) Crkva „de Bothowcz“ u široj okolini bila je posvećena Svetom Nikoli, ali se posjed Botovec u dokumentima javlja u drugačijem kontekstu.

⁹⁸ MOL, DL32787., 25. V. 1479., DL35771., 31. VII. 1509.

⁹⁹ MOL, DL35258., 1378.g.

¹⁰⁰ MOL, DL103606., 1. II. 1447.

¹⁰¹ MOL, DL35660., 22. XI. 1469.

¹⁰² MOL, DL35700., 1. IX. 1480.

¹⁰³ BÖSENDORFER, *Crtice ...*, n. dj., 258.

¹⁰⁴ BUTURAC, *Popis ...*, n. dj., 64.

Virovitice. Kamilo Dočkal,¹⁰⁵ na osnovu mjesta u kojima su bili angažirani župnici ove župe, smjestio je Kleti široko na prostor između Virovitice i Daruvara s pretpostavkom ubikacije u blizinu današnjeg Grubišnog Polja.

Crkva svetog Nikole i pripadajuća župa vjerojatno su bili u zapadnim dijelovima kontovečkog vlastelinstva jer župa međaši sa župom u Grobošincu, ali je crkva bila podalje od rijeke Ilove budući da je u popisima poreza Sveti Nikola zabilježen u Virovitičkoj županiji. Dakle, crkvu treba tražiti na crti današnjih sela Gornja Rašenica i Treglava ili sjevernije od njih.

Crkva svetog Petra – Kao i kod Svetog Nikole, i kod župe svetog Petra nam popisi poreza Virovitičke županije ukazuju na postojanje župe posvećene ovom svecu na imanju Kontovec. Naime, tada je zabilježen župnikov posjed Kontovec Sveti Petar veličine do tri porezna dima.¹⁰⁶ U popisu župa iz 1334. godine nema ove župe, a u popisu iz 1501. godine¹⁰⁷ na nju se odnosi bilješka o župi svetog Petra bez župnika, zapisane između župe u Ilovi s jedne i Župa svetog Egidija i Svetog Kralja s druge strane.¹⁰⁸ Župnik Svetog Petra spominje se 1506. godine.¹⁰⁹ Kamilo Dočkal¹¹⁰ je iznio pretpostavku da je ova župa isto što i Župa Pogana sveti Petar što je vrlo vjerojatno, ali je problem što je Pogana bila, barem dijelom, poseban posjed. Ova župa je bila istočnije od prethodno opisane Župe svetog Nikole jer je u popisu župa zabilježena sa župom u Ilovi na gornjem toku rijeke Ilove. Budući da se nalazila u Virovitičkoj županiji, crkvu treba tražiti podalje od rijeke Ilove što bi odgovaralo području sjeverno od današnjeg sela Rastovca kraj Ivanovog Sela.

Grubišinec – Ovo je jedino naselje na vlastelinstvu u kojem imamo nešto više podataka. Velika cesta za „Grubessinch“ spominje se 1412. godine¹¹¹ na međi Ovčarske, posjeda jugozapadno od današnjeg Grubišnog polja, a u njoj blizini je bila cesta za Čazmu. Kao plemićki pridjevnik ime Grubišince zabilježeno je samo jednom i to 1457. godine¹¹² kad je Lovro „de Grubessinch“, vjerojatno službenik Nikole Iločkog, sudjelovao zajedno s ljudima iz Rače u pljački u trgovištu Bešenov Sveti Benedikt. Godine 1476. godine¹¹³ Grubišinec („Grwbosyncz“) je naveden kao naselje s godišnjim sajmom. Slijedi podatak iz 1507. godine¹¹⁴ kad

¹⁰⁵ DOČKAL, Srednjovjekovna ..., n. dj., 101.

¹⁰⁶ ADAMČEK, KAMPUŠ, *Popisi* ..., n. dj., 43., 71., 112. i 131. („Konthowcz Zenth Peter“)

¹⁰⁷ RAČKI, *Popisi* ..., n. dj., 208. („plebania de Zenth Peter, vacat“)

¹⁰⁸ Tako je mislio Kamilo Dočkal (Srednjovjekovna ..., n. dj., 164.)

¹⁰⁹ DOČKAL, Srednjovjekovna ..., n. dj., 164.; MOL, DL35765., 2. V. 1506.

¹¹⁰ DOČKAL, Srednjovjekovna ..., n. dj., 164.

¹¹¹ *Zsig. okl.*, sv. III., 6. III. 1412., 454. – 455.

¹¹² MOL, DL15201., 29. XII. 1457.

¹¹³ MOL, DL103786., 12. V. 1476.

¹¹⁴ SZABO, *Prilozi* ..., n. dj., 45.

su ljudi iz kaštela Kontovec opljačkali nekog kmeta kad je išao na sajam u „Grobosincz“. Za „Grobosincz“ se 1525. godine¹¹⁵ izričito kaže da pripada kaštelu Kontovec. Udova Nikole Sekelja je 1527. godine¹¹⁶ bila optužena da je počinila nasilje nad kmetovima „de Groboscincz“, podanicima Ladislava More. Istom Ladislavu kralj je 1529. godine¹¹⁷ potvrdio, uz ostalo, i **trgovište** „Grobosincz“. Ako je trgovište bilo na mjestu današnjeg Grubišnog polja, onda mu je položaj bio na jednom od mogućih pravaca koji su spajali Viroviticu i Zdence.

U popisima poreza Grubišinec nije iskazan kao posebna posjedovna jedinica nego se spominje samo župnik crkve na posjedu. Jedini put kad se ime naselja javlja kao mogući plemićki pridjevnik u gore spomenutoj ispravi iz 1457. godine, vjerojatno se ne radi o posebnom imanju nego o predijalnom posjedu na vlastelinstvu Kontovec. Naselje Grubišinec i istoimena župa bili su na dijelu kontovečkog vlastelinstva u Križevačkoj županiji za razliku od Župa svetog Nikole i svetog Petra na dijelu vlastelinstva u Virovitičkoj županiji.

Župa u Grubišincu – Kako sam već spomenuo, župnik u „Grobosincz“ – u navodi se u popisima poreza od 1495. do 1513. godine s posjedom od tri porezna dima, a popisivan je i u kotaru Gušće – Vaška i u kotaru Svetače što je vrlo neobično.¹¹⁸ U popisima kotara Gušće – Vaška iz 1507. i 1513. godine župnikov posjed se izričito naziva Grubišinec i zapisivan je odmah nakon vlastelinstva Kontovec, a u popisu iz 1517. godine isti posjed naziva se Kontovec, ali nema sumnje da je riječ o imanju grubišinečkog župnika. U procesu protiv kaštelana Dobre Kuće koji je počinio neka nedjela pavlinima iz samostana svete Ane 1509. godine¹¹⁹ naloženo je, uz ostale, i župniku „de Groboscincz“ da ga pozove da dade zadovoljštinu. U popisu župa iz 1501. godine¹²⁰ ovdašnji župnik popisao je u arhiđakonatu Gušće između župa „de Klethy“ i Gornjih Zdenaca. U izvorima za sada nema podatka o titularu crkve u Grubišincu. Možda je neki trag u ispravi iz 1476. godine.¹²¹ Naime, neki trgovci bili su opljačkani kad su se na dan Svetog Grgura vraćali s godišnjeg sajma u Grubišincu što može značiti da je to bilo baš na dan sveca zaštitnika crkve. Ali takvi sajmovi su trajali po više dana pa ovo nije siguran pokazatelj.

¹¹⁵ MOL, DL64614., 29. VI. 1525.

¹¹⁶ ŠIŠIĆ, Iz arhiva ..., n. dj., 16. X. 1527., 77.

¹¹⁷ BOJNIČIĆ, Kraljevske ..., VZA, god. VII., 9. VI. 1529., 199.

¹¹⁸ ADAMČEK, KAMPUŠ, *Popisi* ..., n. dj., 12., 32. i 64. Zabuna popisivača je vjerojatno posljedica smještaja ove župe na prostoru gdje nema jasnih, prirodnih granica između svetačkog kotara i kotara Gušće - Vaška, tj. oko današnjeg Grubišnog Polja. Drugdje je granica je bila jasnije označena, tj. zapadnije je išla rijekom Česmom i potokom Grbavcem, a na istoku rijekom Ilovom.

¹¹⁹ MOL, DL35771., 31. VII. 1509.

¹²⁰ RAČKI, *Popisi* ..., n. dj., 209. („Michael plebanus de Groboscincz“)

¹²¹ MOL, DL103786., 12. V. 1476.

Josip Bösendorfer¹²² je izjednačio Grubišinec s današnjim Grubišnim Poljem, a tako smješta i grubišinečku župu. Njegovo mišljenje su dijelili Kamilo Dočkal¹²³ i Josip Buturac.¹²⁴ Na ovo ih je mogla navesti sličnost imena Grubišince i Grubišnog Polja. Treba napomenuti da područje tzv. ničije zemlje, opustjelo u protuosmanlijskim ratovima i ponovo naseljavano u XVIII. stoljeću, ima niz toponima koji su slični srednjovjekovnim te su povjesničari povezivali stara i nova mjesna imena, s pravom ili ne, i tako rekonstruirali sliku srednjovjekovne naseljenosti na ovom prostoru. Možda se kod Grubišnog Polja i Grubišince stvarno radi o povezanim toponimima. Međutim, smještaj Grubišince na područje Grubišnog Polja ipak podržavaju i drugi argumenti, kao npr. mjesto grubišinečke župe u popisu župa. Ipak, ubikaciju ovog posjeda i naselja ne bi trebalo vezati uz samo naselje Grubišno Polje nego zahvatiti nešto širu okolinu.

Područje vlastelinstva Kontovec – Josip Bösendorfer¹²⁵ je smjestio posjed Kontovec široko između Dobre Kuće, Saplonce (Stupčanice) i Voćina i povezao ga s današnjim selom Katincem. Gjuro Szabo je jednom ubicirao ovaj posjed između Grubišnog Polja i Dežanovca i u imenu sela Končanice vidio trag imena Kontovca, ali je ostatke kontovečkog kaštela vidio u gradištu kod Ivanovog Sela.¹²⁶ Za ubikaciju kontovečkog posjeda važna je isprava iz 1412. godine¹²⁷ o posjedu plemića od Orahovice na rijeci Ilovi kod današnjeg sela Donje Rašenice. Na tom mjestu danas postoji toponim Kuntovci.¹²⁸ Iako se radi o usamljenom mjesnom imenu, ipak se može povezati sa srednjovjekovnim Kontovcem po samoj osnovi imena, a nastavak -ci ukazuje na prežitak srednjovjekovnog imena naselja. Na ovom dijelu rijeke Ilove bila je granica prema kotaru Svetačje koju imanje Kontovci nije prelazilo nego se njegovo prostiranje mora pretpostaviti prema sjeveru i sjeveroistoku uz potok Peratovicu i njene sastavnice gdje se dio posjeda u Križevačkoj županiji spajao s dijelom u Virovitičkoj županiji. Koliko daleko se imanje pružalo uz Peratovicu i od nje prema istoku i zapadu, vjerojatno nećemo nikada saznati. Imanja Zdenci i Gornji Zdenci od kojih je nastalo vlastelinstvo Kontovec, dosegali su do rijeke Česme, tj. do današnjeg potoka Barne, ali za Kontovec to nije moguće ustanoviti. Možda je dio posjeda ili naselja „Chasmafew“, iz kojeg je bio jedan službenik vlastelinstva spomenut 1495. godine,¹²⁹ bio u sklopu vlastelinstva, ali to nije sigurno. Ako je točna pretpostavka da

¹²² BÖSENDORFER, *Crtice* ..., n. dj., 77.

¹²³ DOČKAL, *Srednjovjekovna* ..., n. dj., 114.

¹²⁴ BUTURAC, *Popis* ..., n. dj., 64.

¹²⁵ BÖSENDORFER, *Crtice*..., n. dj., 91.

¹²⁶ SZABO, *Prilozi* ..., str. 45.; *Orahovičke* ..., n. dj., 100.

¹²⁷ MOL, DL35388., 29. X. 1412.

¹²⁸ *Osnovna drž. karta* 1:5000., sekcija Grubišno Polje 6 D 29 – 33.

¹²⁹ MOL, DL32799., 14. V. 1495.

srednjovjekovni Grubišinec ima veze s današnjim Grubišnim Poljem, onda na zapadu kontovačkim međama trebamo zahvatiti područje današnjeg Grubišnog Polja. Međa na Ilovi je jasna zbog međukotarske granice, ali dalje zapadnije, između Ilove i potoka Grbavca, stanje je nejasno. Pretpostavljam da je granica između kotareva išla od izvora spomenutog potoka Grbavca pa između Malih Zdenaca i Grubišnog Polja te izlazila na rijeku Ilovu kod ušća potoka Peratovice ili nešto zapadnije. U svakom slučaju, Kontovec nije ni ovdje prelazio u svetački kotar. Na istoku nije moguće ustanoviti među posjeda ni približno, ali je današnji Katinac kraj Đulovca, s kojim je Kontovec povezao Josip Bösendorfer, svakako previše istočno, vjerojatno na području vlastelinstva „Soplonca“. Koliko se može zaključiti iz oskudnih podataka s kojima raspolazem, čini se da teritorij vlastelinstva nije bio sasvim kompaktan. Jedan primjer bi bio posjed Sejana Hrastja na potoku Mala „Soplonca“, tj. na današnjem potoku Peratovici, koji je bio samostalan posjed, možda okružen vlastelinskim zemljama.

Kako se vidi iz do sada izloženog, za određivanje međe vlastelinstva važne su granice kotareva, ali kroz posjed Kontovec prolazila je i granica između Križevačke i Virovitičke županije što se jasno vidi iz popisa poreza. Pretpostavljam da se međužupanijska granica spuštala potokom Peratovicom negdje do današnjeg sela Gornje Rašenice i zatim skrenula na istok te južno od Turčević Polja izlazila na gornji tok rijeke Ilove. Iz ovoga slijedi da je dio kontovečkog posjeda bio stisnut između granice prema Virovitičkoj županiji na sjeveru i granice kotara Svetačje na jugu. Ovakav moj zaključak nije proizašao iz nekog podatka u srednjovjekovnim dokumentima koji bi o tome izričito govorio, nego iz činjenice da su istočni i zapadni dijelovi kotara Gušće – Vaška, u obliku u kakvom su prikazani u popisima poreza s početka XVI. stoljeća, vrlo vjerojatno bili u teritorijalnoj vezi što je bilo moguće samo preko ovog južnog dijela kontovečkog vlastelinstva.

ZAKLJUČAK

Kasnosrednjovjekovno vlastelinstvo Kontovec nastalo je na području posjeda Zdenci i Gornji Zdenci opisanih u XIII. stoljeću s tim da mu je jezgra bilo imanje Zdenci, a od Gornjih Zdenaca je vjerojatno zahvaćalo samo istočni dio. Od kada se javlja kao posjed, Kontovec gotovo nikada nije imao svoje posebne vlasnike, nego je njime upravljano iz Orahovice. Kako sam već bio rekao, unutrašnjost vlastelinstva nam je malo poznata, ali ipak možemo reći da je na njemu postojao kaštel, dva trgovišta: Grubišinec, na zapadnom, i Kontovec – Sveti Petar, na istočnom dijelu i tri župe: župa u Grubišincu, župa svetog Petra uz kaštel i župa svetog Nikole u Kletima. Što se tiče međe vlastelinstva, ona je samo donekle pouzdana na južnoj strani, na rijeci Ilovi, dok se prema ostalim stranama o njoj može tek nagađati. Sigurno znamo da je vlastelinstvo bilo podijeljeno na dio u Križevačkoj i dio u Virovitičkoj županiji.

**GORDOVA AND KONTOVEC – TWO MEDIEVAL PROPERTIES
IN THE AREA OF GRUBIŠNO POLJE OF TODAY**

Summary: This paper analyzes the data on medieval properties Gordova and Kontovec, highlighting their topography. The author attempts to reconstruct the area of these two properties, with its habitats, churches, and fortifications. The area around Grubišno Polje lost most of its medieval toponymy and so the portrayal of the status it used to have is only partially possible.

Key words: property, Gordova, Kontovec, Middle Age, topography.